

LAKIALOITE 5/2003 vp

Laki opintotukilain 27 §:n 5 momentin kumoamisesta

Eduskunnalle

LAKIALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan, että säännös takaisinperittävän opintotuen määrän korottamisesta 15 prosentilla silloin, kun takaisinperintä johtuu opiskelijan omista tuloista, poistettaisiin opintotukilaista (65/1994). Koska opiskelija, joka ei käytä vapaaehtoisen takaisinmaksun mahdolli-

suutta, menettää käyttämänsä tukikuukaudet, tämä on riittävä sanktio estämään opintotukioikeuden mahdollinen väärinkäyttö, minkä vuoksi taloudellista lisäsanktiota on pidettävä aiheettomana.

PERUSTELUT

Opintotukilain 27 §:n 1 momentin mukaan liikaa maksettu opintotukietuus on perittävä takaisin, jos etuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena. Pykälän 4 momentissa säädetään edelleen, että jos opiskelijan vuositulo ylittää laissa säädetyn vapaan tulon, ylityksen joikaista alkavaa 1 010 euroa kohden peritään takaisin yhden tukikuukauden opintoraha ja asumislisä.

Opiskelija, jonka tulot ylittävät vahvistetun vapaan tulon, voi kuitenkin välttyä takaisinperinnältä. Opiskelija voi nimittäin maksaa tukivuotta seuraavan kalenterivuoden maaliskuun loppuun mennessä vapaaehtoisesti takaisin opintorahan niiltä kuukausilta, joihin hän ei ole ollut siihen oikeutettu. Mikäli opiskelija käyttää tätä mahdollisuutta, palautuvat takaisinmaksua koskevat käytetyt tukikuukaudet opiskelijan käyttöön. Jos opiskelija sen sijaan jää odottamaan lii-

kaa maksetun määrän takaisinperintää, tämä johtaa käytettyjen tukikuukausien menettämiseen (opintotukilain 7 b §, sellaisena kuin se on laissa 1099/2000).

Tukikuukausien menettämisen lisäksi opintotukilain 27 §:n 5 momentissa säädetään edelleen, että opiskelijan omien tulojen perusteella takaisinperittäväksi määrätyn opintorahan ja asumislisän määrää korotetaan 15 prosentilla. Hallituksen esityksessä laiksi opintotukilain muuttamisesta (HE 143/2000 vp) tätä pidetään menettelynä, joka turvaa vapaaehtoisen takaisinmaksun opiskelijalle huomattavasti takaisinperintää edullisempänä vaihtoehtona. Tämä taloudellinen sanktio johtaa kuitenkin opiskelijan kannalta kaksinkertaiseen sanktioon, koska takaisinperintä on jo johtanut tukikuukausien menettämiseen. Vertauksena voidaan todeta asu-
mistuesta, siis etuudesta, joka mm. koskee yh-

dessä asuvia opiskelijoita, jotka eivät saa opintotukilaissa tarkoitettua asumislisää, että ainoastaan liikaa maksettu etuus peritään takaisin (asumistukilain 19 §, sellaisena kuin se on laissa 340/1997).

On syytä huomata, että opintotuen takaisinperintää ei pidä sekoittaa etuuksien väärinkäyttöön, jolloin edunsaaja tahallaan harhauttaa viranomaisia. Useimmissa opintorahan takaisinperimistapauksissa kyse on ainoastaan siitä yksinkertaisesta tosiasiasta, että opiskelija ei ole pystynyt laskemaan tarkkoja tulojaan tukivuodelle. Koska opintotukilain 7 §:n (sellaisena kuin se on laissa 49/1997) mukaan opiskelijan käytössä

olevien tukikuukausien määrä on alhainen, kannustaa se tosiasia, että opiskelija saa riittävässä määrin takaisin käyttämiään tukikuukausia opiskelijaa käyttämään mahdollisuutta vapaaehtoiseen takaisinmaksuun.

Edellä todetun perusteella 15 prosentin taloudellinen lisäsanktio takaisinmaksettavalle summalle on opiskelijan kannalta kohtuuton ja ennen kaikkea suhteeton sille asetettuun tavoitteeseen nähden.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain 27 §:n 5 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 27 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1099/2000.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 2003

Astrid Thors /r